

Věc C-170/21

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

15. března 2021

Předkládající soud:

Sofijski rajonen sad (Bulharsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

15. března 2021

Navrhovatelka:

Profi Credit Bulgaria EOOD

Dlužník v původním řízení:

T.I.T.

Předmět původního řízení

Návrh navrhovatelky na vydání platebního rozkazu podle článku 410 Graždanski procesualen kodeks (občanský soudní řád, dále jen „GPK“) z důvodu pohledávky za dlužníkem na peněžní částky, sestávající z hlavní pohledávky, smluvních úroků, úhrady za koupi balíčku vedlejších služeb a úroky z prodlení ze smlouvy o spotřebitelském úvěru uzavřené mezi smluvními stranami.

Předmět a právní základ předběžné otázky

Výklad čl. 6 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách.

Článek 267 SFEU

Předběžné otázky

1. Musí být čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13/EHS vykládán v tom smyslu, že je soud povinen v řízeních, jichž se až do vydání soudního platebního příkazu neúčastní dlužník, z úřední povinnosti přezkoumat zneužívající povahu smluvního ujednání a nepoužít jej v případě podezření na jeho zneužívající povahu?
2. V případě kladné odpovědi na první otázku: Je vnitrostátní soud povinen zcela zamítnout vydání soudního rozhodnutí, jímž se nařizuje platba, jestliže je část nároku založena na zneužívajícím smluvním ujednání, které spolutváří výši uplatňovaného nároku?
3. V případě kladné odpovědi na první otázku a záporné odpovědi na druhou otázku: Je vnitrostátní soud povinen zamítnout vydání soudního rozhodnutí, jímž se nařizuje platba, ohledně té části nároku, která se zakládá na zneužívajícím ujednání?
4. V případě kladné odpovědi na třetí otázku: Je soud povinen, a pokud ano, za jakých podmínek, přihlídnout z úřední povinnosti ke zneužívající povaze ujednání, jestliže má k dispozici informace o platbě založené na tomto ujednání, mimo jiné tím, že tuto platbu započte s neuhrazenými dluhy ze smlouvy?
5. V případě kladné odpovědi na čtvrtou otázku: Je vnitrostátní soud vázán pokyny soudu vyššího stupně, které jsou podle vnitrostátního práva pro přezkoumávaný stupeň závazné, jestliže tyto pokyny nepřihlíží k důsledkům zneužívající povahy ujednání?

Uplatňovaná ustanovení unijního práva a judikatura

Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách, čl. 6 odst. 1.

Věc C-243/08 Soudního dvora Evropské unie (viz výrok)

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva a judikatura vnitrostátních soudů

1. Graždanski procesualen kodeks (občanský soudní řád, dále jen „GPK“):

Článek 278 [Toto ustanovení se týká stížností. Stížnosti jsou projednávány na neveřejném jednání. Usnesení o stížnosti vydané po tomto jednání je pro soud prvního stupně závazné.]

Článek 410 (1) *Navrhovatel může podat návrh na vydání platebního rozkazu:*

1. *kvůli peněžním pohledávkám nebo pohledávkám na zastupitelné věci, je-li Rajonen sad [okresní soud] pro tento nárok příslušný;* [2. na vydání movité věci]

(2) *Písenné vyhotovení návrhu musí obsahovat návrh na nařízení výkonu rozhodnutí a splňovat podmínky čl. 127 odst. 1 a 3 a čl. 128 bodu 1 a 2. [...]*

(3) *(Nově – DV, č. 100 z roku 2019) Vyplývá-li pohledávka ze spotřebitelské smlouvy, musí být k návrhu přiložena smlouva, je-li sjednána písemně, včetně všech příloh a změn, jakož i případné příslušné Všeobecné obchodní podmínky.*

Článek 411 *Návrh musí být podán k Rajonen sad, v jehož obvodu má dlužník své trvalé bydliště nebo sídlo [lhůta k přezkoumání místní příslušnosti]. Návrh směřující proti spotřebiteli musí být podán k soudu, v jehož obvodu má spotřebitel své aktuální bydliště, není-li aktuální bydliště k dispozici, [k soudu], v jehož obvodu má své trvalé bydliště. [Postup při předložení soudu, který není příslušný].*

(2) *Soud přezkoumá návrh během přípravného jednání a ve lhůtě podle odst. 1 vydá platební rozkaz, výjimkou jsou tyto případy:*

1. *návrh nesplňuje podmínky článku 410 a navrhovatel neodstraní vady do tří dnů od jejich oznámení;*

2. *návrh porušuje zákon nebo dobré mravy;*

3. *(nově – DV, č. 100 z roku 2019) pohledávka se zakládá na zneužívajícím ujednání spotřebitelské smlouvy nebo existuje příslušné důvodné podezření;*

4. a 5. *[Tato ustanovení se týkají případu, že dlužník nemá trvalé bydliště v Bulharsku nebo svou činnost nevykonává v Bulharsku.]*

(3) *Je-li návrhu vyhověno, soud vydá platební rozkaz, jehož opis je doručen dlužníkovi.*

Článek 413 (1) *Platební rozkaz není mimo rozhodnutí o nákladech napadnutelný.*

(2) *Proti usnesení, jímž se návrh na vydání platebního rozkazu zcela nebo částečně zamítá, může navrhovatel podat stížnost; opis k doručení nemusí být přiložen.*

Článek 414 (1) *Dlužník může vznést proti vydání platebního rozkazu nebo jeho části písemný odpor. [Odůvodnění odporu]*

(2) *Odpor musí být podán ve lhůtě jednoho měsíce od doručení rozkazu. Lhůtu nelze prodloužit.*

Článek 415 (1) *Soud poučí navrhovatele o možnosti podání žaloby v případech, kdy:*

1. *byl odpor podán ve stanovené lhůtě;*

2. *[doručení, nelze-li dlužníka dohledat];*

3. soud zamítl návrh na vydání platebního rozkazu.

(2) Pokud soud upozornil v případě odst. 1 bodu 2 na možnost podání žaloby, nařídí předběžné zastavení výkonu, pokud bylo podle článku 418 vydáno nařízení o výkonu rozhodnutí.

(3) Žaloba podle odst. 1 bodu 1 a 2 je žalobou na určení, žaloba podle bodu 3 je žalobou na plnění.

(4) Žaloba musí být podána ve lhůtě jednoho měsíce po sdělení; [výklad o výši soudního poplatku]

(5) Nepředloží-li navrhovatel důkaz o včasném podání žaloby, prohlásí soud platební rozkaz a rozhodnutí o jeho výkonu podle článku 418 za zcela či částečně neplatné.

Článek 416 Není-li odpor podán ve stanovené lhůtě [nebo je-li vzat zpět či pohledávka určena soudem], stává se platební rozkaz pravomocným. [Je vydáno nařízení o výkonu rozhodnutí]

Článek 422 (1) Žaloba na určení pohledávky je považována za podanou okamžikem, kdy byl podán návrh na vydání platebního rozkazu, jestliže byla dodržena lhůta podle čl. 415 odst. 4.

(2) Podání žaloby podle článku 1 nemá za následek zastavení předběžného výkonu rozhodnutí [...].

(3) Je-li žaloba zamítnuta pravomocným rozsudkem, je výkon rozhodnutí pozastaven [...].

(4) V případě, že je žaloba zamítnuta z důvodu nevymahatelnosti pohledávky, není vydáno rozhodnutí o zastavení výkonu rozhodnutí.

2. Zakon za zadalženijata i dogovorite (zákon o závazkových vztazích a smlouvách, dále jen „ZZD“):

Článek 76 (1) Kdo stejné osobě dluží několik podobných plnění, může, nepostačuje-li nucený výkon ke splacení veškerých pohledávek, určit, kterou z nich splatí. Neučiní-li tak, bude splacena pohledávka, která jej nejvíce zatěžuje. V případě několika stejně zatěžujících pohledávek bude splacena nejstarší z nich, a pokud vznikly všechny ve stejnou dobu, uhradí se každá pohledávka poměrnou částí.

(2) Nepostačuje-li nucený výkon ke splacení úroků, nákladů a hlavní pohledávky, splatí se nejprve náklady, poté úroky a naposledy hlavní pohledávka.

3. Zakon za potrebitelskija kredit (zákon o spotřebitelském úvěru, dále jen „ZPK“)

Článek 9 (1) *Smlouva o spotřebitelském úvěru je smlouva, u níž poskytovatel úvěru poskytuje nebo slibuje poskytnout úvěr v podobě půjčky, odkladu platby nebo jiné finanční pomoci. [Výjimky]*

(2) *Smluvními stranami smlouvy o spotřebitelském úvěru jsou spotřebitel a poskytovatel úvěru.*

(3) *Spotřebitel je fyzická osoba, která při uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru jedná mimo svou profesní nebo podnikatelskou činnost.*

(4) *Poskytovatel úvěru je fyzická nebo právnická osoba, která v rámci své profesní nebo podnikatelské činnosti poskytuje nebo slibuje poskytnout úvěr.*

Článek 10a (1) *Poskytovatel úvěru může od spotřebitele požadovat poplatky a provize za doplňující služby, které souvisí se smlouvou o spotřebitelském úvěru.*

(2) *Poskytovatel úvěru nesmí požadovat poplatky nebo provize za činnosti související s výplatou a správou úvěru.*

(3) *Poskytovatel úvěru může požadovat poplatky nebo provize za stejnou činnost pouze jednou.*

(4) *Způsob, výše a činnost, za níž jsou požadovány poplatky nebo provize, musí být ve smlouvě o spotřebitelském úvěru uvedeny jasně a přesně.*

Článek 19 (1) *Roční procentní sazbou nákladů se rozumí celkové běžné a budoucí náklady úvěru pro spotřebitele (úroky, jiné přímé a nepřímé náklady, provize, odměny všeho druhu, včetně odměn zprostředkovatele za uzavření smlouvy), a vyjadřuje se roční procentní sazbou z poskytnuté celkové výše úvěru.*

(2) *[Výpočet roční procentní sazby nákladů]*

(3) *[Pro výpočet roční procentní sazby nákladů nejsou relevantní tyto náklady: 1. náklady, které musí spotřebitel hradit v případě neplnění svých povinností ze smlouvy o spotřebitelském úvěru; 2. jiné náklady než je kupní cena zboží nebo služby, kterou spotřebitel dluží; 3. náklady na vedení účtu v souvislosti se smlouvou o spotřebitelském úvěru, náklady na používání platebního prostředku, který umožňuje platby v souvislosti s výplatou nebo splácením úvěru a podobně.]*

(4) *Roční procentní sazba nákladů nesmí činit více než pětinašobek zákonného úroku z prodlení v levo nebo v cizí měně, která byla stanovena rozhodnutím Rady ministrů Bulharské republiky.*

(5) *Smluvní ujednání, která jdou nad rámec ustanovení odstavce 4, jsou neplatná.*

(6) *U plateb ze smluv obsahujících ujednání, která byla podle odstavce 5 prohlášena za neplatná, budou částky zaplacené nad rámec limitu stanoveného odstavcem 4 započteny na následné splátky úvěru.*

Článek 20 (1) *Práva, která spotřebitelům přísluší podle tohoto zákona, nesmí být omezována. Každá dohoda, která předem vylučuje nebo omezuje práva spotřebitelů, je neúčinná.*

(2) *Vzdání se práv, která spotřebitelům přísluší podle tohoto zákona, je neúčinné.*

(3) [Nepřípustnost vyloučení soudní ochrany poskytované spotřebiteli podle tohoto zákona nebo podle právního řádu jiného členského státu EU, pokud smlouva souvisí přímo s územím Bulharské republiky nebo s územím jiného členského státu nebo několika členských států].

Článek 21 (1) *Každé ujednání smlouvy o spotřebitelském úvěru, jehož účelem nebo důsledkem je obcházení požadavků tohoto zákona, je neplatné.*

(2) *Každé ujednání smlouvy o spotřebitelském úvěru s pevným úrokem, které stanoví vyšší náhradu škody pro poskytovatele úvěru, než je stanovena v čl. 32 odst. 4, je neplatné.*

Článek 22 [Jiné případy neplatnosti]

Článek 23 *V případě, že byla smlouva o spotřebitelském úvěru prohlášena za neplatnou, splatí spotřebitel pouze čistou jistinu úvěru a nedluží žádné úroky ani jiné náklady úvěru.*

Článek 24 *Pro smlouvy o spotřebitelském úvěru platí rovněž ustanovení článků 143 až 148 zákona na ochranu spotřebitelů.*

4. Zakon za zaštitu na potrebitelite (zakon na ochranu spotřebitelů, dále jen: „ZZP“):

Článek 143 (v platnosti do 23. prosince 2019) *Zneužívající ujednání ve smlouvě uzavřené se spotřebitelem je každé ujednání, které v rozporu s požadavkem poctivosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech prodávajícího nebo poskytovatele a spotřebitele vyplývajících z dané smlouvy v neprospěch spotřebitele, tím že:*

1. [omezuje zákonnou odpovědnost prodávajícího nebo poskytovatele v případě smrti spotřebitele nebo újmy na jeho zdraví způsobených jednáním nebo opomenutím prodávajícího nebo poskytovatele]

2. *vylučuje nebo omezuje zákonné nároky, které má spotřebitel vůči prodávajícímu nebo poskytovateli či jiné osobě v případě neplnění, částečného neplnění nebo vadného plnění smluvních povinností, včetně vyloučení možnosti zápočtu vzájemné pohledávky za prodávajícím nebo poskytovatelem;*

3. *stanoví pro poskytnutí plnění prodávajícího nebo poskytovatele podmínku, jejíž splnění závisí pouze na něm;*

4. [poskytuje pouze prodávajícímu nebo poskytovateli, nikoliv však spotřebiteli právo na zadržení v případě, že smlouva není uzavřena nebo plněna];

5. *požaduje od spotřebitele, který nesplnil svůj závazek, aby zaplatil nepřiměřeně vysoké odškodnění nebo smluvní pokutu,*

6. *umožňuje prodávajícímu nebo poskytovateli, aby se podle svého svobodného uvážení zbavil svých závazků, není-li stejné právo poskytováno rovněž spotřebiteli, a aby zadržel částky, které byly zaplacený za plnění, která ještě neposkytl, jestliže sám smlouvu vypoví;*

7. *umožňuje prodávajícímu nebo poskytovateli ukončit smlouvu uzavřenou na dobu neurčitou bez výpovědní doby, ledaže pro to jsou vážné důvody;*

8. *stanoví nepřiměřeně krátkou lhůtu pro tichý souhlas spotřebitele s prodloužením smlouvy, jestliže ten nevyjádří svůj nesouhlas;*

8a. *stanoví, že se smlouva na dobu určitou automaticky prodlužuje, pokud spotřebitel neprohlásí, že ji chce ukončit, a jako termín pro toto prohlášení spotřebitele stanoví datum nepřiměřeně vzdálené od data ukončení platnosti smlouvy;*

9. *požaduje od spotřebitele souhlas s ujednáními, s nimiž se nemohl seznámit před uzavřením smlouvy;*

10. [umožňuje prodávajícímu nebo poskytovateli jednostranně bez důvodu uvedeného ve smlouvě měnit smluvní ujednání];

11. [umožňuje prodávajícímu nebo poskytovateli jednostranně bez důvodu měnit vlastnosti zboží];

12. [stanoví, že se cena určí v okamžiku dodání zboží nebo poskytnutí služby, nebo opravňuje prodávajícího nebo poskytovatele zvýšit cenu, aniž by spotřebitel měl právo odstoupit v tomto případě od smlouvy];

13. [přiznává prodávajícímu nebo poskytovateli výhradní právo výkladu smluvních ujednání];

14. *stanoví, že spotřebitel musí splnit své povinnosti, i když prodávající nebo poskytovatel své povinnosti neplní;*

15. *stanoví, že prodávající nebo poskytovatel může postoupit svá práva a povinnosti ze smlouvy bez souhlasu spotřebitele, pokud to může vést ke snížení jistot pro spotřebitele;*

16. [odebírá nebo ztěžuje spotřebiteli možnost podat k soudu opravné prostředky nebo přijmout jiné prostředky k urovnání sporu, nepřiměřeně omezuje důkazní prostředky, které má k dispozici, nebo mu ukládá důkazní břemeno];

17. [omezuje odpovědnost prodávajícího nebo poskytovatele za závazky, které převzali jeho zástupci];

18. *neposkytuje spotřebiteli možnost posoudit ekonomické důsledky uzavření smlouvy;*

19. *stanoví podobné podmínky.*

Článek 143 (ve znění pozměněném č. 100 z roku 2019) (1) *Zneužívající ujednání ve smlouvě uzavřené se spotřebitelem je takové ujednání v neprospěch spotřebitele, které v rozporu s požadavkem poctivosti způsobuje významnou nerovnováhu ve smluvních právech a povinnostech prodávajícího nebo poskytovatele a spotřebitele.*

(2) *Zneužívající ujednání je takové ujednání, které:*

1. [znění shodné s čl. 143 bodem 1 před změnou, viz výše];

2. [znění shodné s čl. 143 bodem 2 před změnou, viz výše];

3. [znění shodné s čl. 143 bodem 3 před změnou, viz výše];

4. [znění shodné s čl. 143 bodem 4 před změnou, viz výše];

5. [znění shodné s čl. 143 bodem 5 před změnou, viz výše];

6. [znění shodné s čl. 143 bodem 6 před změnou, viz výše];

7. [znění shodné s čl. 143 bodem 7 před změnou, viz výše];

8. [znění shodné s čl. 143 bodem 8 před změnou, viz výše];

9. [stanoví, že se smlouva na dobu určitou automaticky prodlužuje, pokud spotřebitel neprohlásí, že ji chce ukončit];

10. [dříve bod 9, viz výše];

11. [dříve bod 10, viz výše];

12. [dříve bod 11, viz výše];

13. [dříve bod 12, viz výše];

14. [dříve bod 13, viz výše];

15. [dříve bod 14, viz výše];

16. [dříve bod 15, viz výše];

17. [dříve bod 16, viz výše];

18. [dříve bod 17, viz výše];

19. [dříve bod 18, viz výše];

20. [dříve bod 19, viz výše].

Článek 144 (1) [Článek 143 odst. 2 bod 7 neplatí, pokud si poskytovatel finančních služeb vyhradí právo vypovědět smlouvu uzavřenou na dobu neurčitou jednostranně a s okamžitou platností v případě existence závažného důvodu.]

(2) [Článek 143 odst. 2 bod 11 neplatí pro ujednání, kterými: 1. si poskytovatel finančních služeb vyhrazuje právo pozměnit úrokovou sazbu hrazenou spotřebitelem nebo spotřebiteli nebo výši jiných nákladů finančních služeb v odůvodněných případech bez předchozího oznámení; 2. si poskytovatel finančních služeb vyhrazuje právo jednostranně pozměnit podmínky smlouvy uzavřené na dobu neurčitou]

(3) [Článek 143 odst. 2 body 7, 11 a 13 neplatí pro: 1. transakce s cennými papíry, finančními papíry a jiným zbožím nebo službami, jejichž cena závisí na změně kotování nebo burzovního indexu nebo výše úrokové sazby na kapitálovém trhu; 2. smlouvy o nákupu nebo prodeji cizích měn]

(4) [Článek 143 odst. 2 bod 13 neplatí pro ujednání o indexaci cen]

Článek 145 (1) *Zneužívající povaha smluvního ujednání ve smlouvě uzavřené se spotřebitelem se posuzuje s ohledem na povahu zboží nebo služeb, pro které byla smlouva uzavřena, na všechny okolnosti, které provázely uzavření smlouvy, jakož i s ohledem na všechna ostatní ujednání smlouvy nebo jiné smlouvy, ze kterých vychází, v okamžiku uzavření smlouvy.*

(2) *Posouzení zneužívající povahy ujednání se netýká ani definice hlavního předmětu smlouvy, ani přiměřenosti ceny a odměny na straně jedné, ani služeb nebo zboží dodávaných výměnou na straně druhé, pokud jsou tato ujednání sepsána jasným a srozumitelným jazykem.*

Článek 146 (1) *Zneužívající ujednání ve smlouvách jsou neplatná, ledaže byla sjednána individuálně.*

(2) až (4) [Ustanovení stanoví, kdy ujednání nebyla sjednána individuálně a jak musí být tato okolnost prokázána.]

(5) *Existence zneužívajících ujednání ve spotřebitelské smlouvě nevede k její neplatnosti, pokud smlouva může nadále existovat bez těchto ujednání.*

Článek 147 (1) *Ujednání ve smlouvách, které jsou nabízeny spotřebitelům, musí být sepsána jasným a jednoznačným jazykem.*

(2) *Existují-li pochybnosti o výkladu určité podmínky, použije se výklad příznivý pro spotřebitele.*

[...]

Článek 147a (1) *Při uzavření smlouvy se spotřebitelem jsou zahrnuté Všeobecné obchodní podmínky závazné pro spotřebitele pouze v případě, že mu byly poskytnuty k dispozici a spotřebitel s nimi vyjádřil svůj souhlas.*

(2) *Souhlas spotřebitele se Všeobecnými obchodními podmínkami musí být potvrzen podpisem.*

(3) až (5) [Tato ustanovení upravují doklad o poskytnutí podepsaného vyhotovení Všeobecných obchodních podmínek prodejce nebo poskytovatele spotřebiteli a jeho souhlas s nimi].

Článek 147b (1) *Prodejce nebo poskytovatel je povinen informovat spotřebitele o každé změně Všeobecných obchodních podmínek, které jsou součástí smlouvy, ve lhůtě sedmi dnů od provedení změny prostřednictvím telefonního čísla, e-mailové nebo poštovní adresy uvedené spotřebitelem.*

(2) až (5) [další jednání smluvních stran při změně Všeobecných obchodních podmínek]

Článek 148 (1) *Komise na ochranu spotřebitelů:*

1. až 4. [Pravomoci Komise na ochranu spotřebitelů v případě zneužívajících ujednání v předem vyhotovených standardních smlouvách]

(2) až (4) [Pravomoci Komise na ochranu spotřebitelů v případě zneužívajících ujednání v předem vyhotovených standardních smlouvách]

5. Výkladový rozsudek č. 4 vydaný Varchoven kasacionen sad (Nejvyšší kasační soud), OSGTK [Společný výbor občanskoprávního a obchodního oddělení], ze dne 18. června 2014, bod 2.b. *Soud shledal: „Podle výslovného ustanovení čl. 410 odst. 1 GPK musí návrh splňovat požadavky čl. 127 odst. 1 GPK, musí tedy uvádět okolnosti, z nichž pohledávka vyplývá. V tomto smyslu je přesná konkretizace pohledávky co do jejího důvodu a výše podmínkou řádného návrhu jako základu pro vydání platebního rozkazu. V případě, že návrh svůj právní důvod dostatečně nekonkretizuje, musí být zamítnut; soud rozhodující o vydání platebního rozkazu nemůže právní důvod dovodit z podkladů přiložených k návrhu. K odůvodnění se uvádí, že soud v řízení o vydání platebního rozkazu podle článku 410 GPK neprovádí dokazování (cílem řízení není určení pohledávky jako takové, nýbrž pouze přezkum, zda je tato pohledávka sporná) a z příloh k návrhu proto nelze usuzovat na existenci pohledávky nebo její právní důvod. V případě článku 417 GPK, v němž soud rozhoduje na základě listin předložených navrhovatelem, je však určení právního důvodu a předmětu pohledávky z této listiny přípustné, protože ta je ve smyslu zákonného ustanovení povinnou přílohou návrhu, na jehož základě je vydáváno nařízení výkonu rozhodnutí, přičemž podmínkou pro jeho vydání je existence vykonatelného nároku, který je prokazován právě touto listinou.“*

6. Nenapadnutelná rozhodnutí Sofijski gradski sad (Městský soud v Sofii, dále jen „SGS“) v podobných případech: Usnesení [ze dne] 30. června 2020, usnesení ze dne 27. listopadu 2020 a další usnesení. V řízení o stížnosti podané společností „Profi Kredit Bulgaria“ EOOD proti zamítnutí návrhu na vydání platebního rozkazu podle článku 410 GPK z důvodu pohledávek ze smlouvy o spotřebitelském úvěru s ujednáním o „Úhradě za nákup balíčku vedlejších služeb“ konstatoval soud neplatnost tohoto ujednání podle čl. 10 a odst. 2 a čl. 19 odst. 4 ZPK. SGS následně shledal, že se ustanovení čl. 76 odst. 2 ZZD použije na částky, které dlužník uhradil mimo jiné k plnění pohledávek, které jsou z důvodu zneužívající povahy ujednání neplatné.

Stručný popis skutkového stavu a řízení

- 1 Řízení se zakládá na návrhu Profi Kredit Bulgaria EOOD, společnosti založené podle bulharského práva (dále jen „Profi Kredit“), ze dne 21. října 2020 na vydání platebního rozkazu podle článku 410 GPK z důvodu peněžité pohledávky proti dlužníkovi T.I.T., bulharskému státnímu příslušníkovi, na celkovou částku ve výši 5 218,69 leva (BGN) (cca 2 609 eur), která se skládá z hlavní pohledávky ve výši 2 035,34 BGN, smluvních úroků za období od 11. července do 11. srpna 2020 ve výši 1 160,46 BGN, úhrady za nákup balíčku vedlejších služeb ve výši 1 765,61 BGN, úroků z prodlení za období od 12. dubna 2018 do 11. srpna 2020 ve výši 212,17 BGN, jakož i úroků z prodlení za období od 11. srpna 2020 do 19. října 2020 ve výši 45,11 BGN.
- 2 Společnost Profi Kredit ve svém návrhu uvedla, že uplatňované pohledávky vyplývají ze smlouvy o spotřebitelském úvěru uzavřené smluvními stranami dne 29. prosince 2017, která je přiložena k návrhu. Dlužník zaplatil jedenáct splátek a dostal se do prodlení. Následně byl dne 11. srpna 2020 úvěr zesplatněn; spotřebitel o tom byl informován.
- 3 Opatřením ze dne 9. listopadu 2020 soud s přihlédnutím ke své povinnosti vyplývající z čl. 411 odst. 2 bodu 3 GPK a povinnosti posoudit zneužívající povahu smluvního ujednání z úřední povinnosti, jestliže k tomu má nezbytné informace o skutkovém stavu, kterou svou judikaturou zavedl Soudní dvůr (C-147/16; C-243/08), shledal, že podle podkladů předložených ve věci je ujednání o balíčku vedlejších služeb pravděpodobně zneužívající povahy. Konstatoval, že smluvní poměr mezi stranami v konkrétním případě představuje smlouvu o spotřebitelském úvěru podle čl. 9 odst. 1 ZPK, proto platí ustanovení ZPK resp. ZZP. Soud ve věci shledal, že balíček vedlejších služeb sjednaný v bodě V smlouvy, o němž byla uzavřena individuální dohoda, [...] obsahuje platbu úhrady ve výši 2 292,48 BGN, přičemž služby, které mají být za tuto cenu poskytnuty, nejsou uvedeny konečným výčtem, jak předepisují kogentní ustanovení ZPK. Krom toho nejsou ceny za služby v rozporu s čl. 10 a odst. 4 ZPK uvedeny jednotlivě, a to ani v dohodě. Navíc je platba úhrady prováděna preventivně, úhrada je tedy dlužena pouze za „možné poskytnutí“ služeb, nezávisle na tom, zda byla některá ze služeb během platnosti smlouvy využita. V preambuli dohody je

totiž uvedeno, že nárok na úhradu za poskytnutí uvedených vedlejších služeb vzniká podpisem, přičemž existuje v plné výši i v případě, že žádná ze služeb nebude využita. V souladu s příloženým splátkovým kalendářem musel dlužník platit po dobu 36 měsíců za něco, co nepoužívá. Předkládající soud cituje rozsudek Soudního dvora ze dne 16. července 2020 ve věci C-686/19 týkající se výrazu „celkové náklady úvěru pro spotřebitele“ podle čl. 3 písm. g) směrnice 2008/48/ES. Soud má za to, že předmětná dohoda je ve smyslu článku 143 ZZP použitelného na projednávanou věc pravděpodobně zneužívající povahy v neprospěch spotřebitele, [která] způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech prodejce nebo poskytovatele a spotřebitele, které vyplývají ze smlouvy, návrh proto musí být částečně ve vztahu k úhradě za nákup balíčku vedlejších služeb ve výši 1 765,61 BGN zamítnut.

- 4 Na dalším místě soud s přihlédnutím k informaci navrhovatelky, že dlužník uhradil jedenáct plateb, a k výši požadovaných částek shledal, že dlužník zaplatil celkem částku ve výši 1 988,69 BGN, kterou musí být uhrazeno úročení a poté hlavní pohledávka v souladu s takto stanoveným pořadím v čl. 76 odst. 2 ZZD. Z výše částek uvedených v návrhu vyplývá, že částky byly započteny rovněž na uplatňované pohledávky z balíčku vedlejších služeb, ačkoliv měly být započteny na další splátky. Těmito platbami proto bylo v souladu s čl. 76 odst. 2 ZZD uhrazeno 16 celých splátek hlavní pohledávky a část její 17. splátky (splatné 11. června 2019) a 17 plných splátek úroků. Jsou tedy uhrazeny úroky ve výši 1 206,06 BGN, jakož i hlavní pohledávka ve výši 782,63 BGN, zůstává proto zachována hlavní pohledávka ve výši 1 617,37 BGN, jakož i úroky ve výši 609,90 BGN. K úrokům z prodlení, které byly uplatněny za období od 12. dubna 2018 do 19. října 2020 (v celkové výši 257,28 BGN) soud rozhodl, že jsou odůvodněné za období od 11. června 2019 (vzhledem k započtení plateb podle čl. 76 odst. 2 ZZD na následující splátky) do 19. října 2020; jejich výši stanovil soud podle článku 162 GPK na 204,53 BGN; pokud jde o částku rozdílu k uplatňované částce 257,28 BGN (tedy 52,75 BGN), musí být návrh zamítnut. S tímto odůvodněním soud návrh společnosti Profi Kredit ze dne 21. října 2020 na vydání platebního rozkazu podle čl. 411 odst. 2 bodu 3 GPK částečně zamítl.
- 5 Sofijski rajonen sad (Okresní soud v Sofii) na neveřejném jednání konaném dne 9. listopadu 2020 konstatoval platebním rozkazem vydaným ve stejný den, že jsou splněny podmínky pro vyhovění návrhu, i na základě čl. 111 odst. 3 GPK, a rozhodl: Dlužník musí věřiteli, společnosti Profi Kredit, uhradit částku ve výši 1 617,37 BGN složenou následovně: hlavní pohledávka ze smlouvy o spotřebitelském úvěru ze dne 29. prosince 2017, s připočtením zákonných úroků od 21. října 2020 až do splacení pohledávky, úročení ve výši 609,90 BGN za období od 11. července 2019 do 11. srpna 2020, odškodnění za prodlení ve výši zákonných úroků ve výši 204,53 BGN za období od 11. června 2019 do 19. října 2020, jakož i náklady řízení skládající se ze soudního poplatku ve výši 48,63 BGN a právní služeb ve výši 23,30 BGN.
- 6 Navrhovatelka, společnost Profi Kredit, podala proti tomuto opatření SRS ze dne 9. listopadu 2020 stížnost k SGS. Ten svým usnesením ze dne 16. února 2021

shledal, že soud musí návrh na vydání platebního rozkazu podle čl. 411 odst. 2 bodu 3 GPK zamítnout, pokud se návrh zakládá na zneužívajícím ujednání ve smlouvě uzavřené se spotřebitelem nebo panuje příslušné důvodné podezření. Námitku stěžovatelky, že soud prvního stupně nemá pravomoc přezkoumat platnost smluvních ujednání, považoval odvolací soud za neopodstatněnou, protože soud může z úřední povinnosti a bez odporu dlužníka konstatovat protizákonnost smluvních ujednání nebo jejich rozpor s dobrými mravy; tuto povinnost mu ukládá čl. 411 odst. 2 bod 2 GPK. Další argument poskytuje judikatura Soudního dvora EU, podle níž musí vnitrostátní soud z úřední povinnosti přezkoumat zneužívající povahu smluvních ujednání spadajících do oblasti působnosti směrnice 93/13 a tím tuto zneužívající povahu napravit. Odvolací soud měl ve věci za to, že smlouva o spotřebitelském úvěru obsahuje zneužívající ujednání, které spotřebiteli ukládá, aby poskytovateli úvěru platil úhradu za poskytování vedlejších služeb.

- 7 Dále odvolací soud shledal, že stížnost je v ostatním opodstatněná, protože soud je povinen vydat platební rozkaz podle článku 410 GPK, jestliže jsou splněny podmínky stanovené v GPK [výčet podmínek]. Výjimky jsou upraveny v čl. 411 odst. 2 bodě 1 až 5 GPK. Cílem řízení není určení pohledávky jako takové, nýbrž pouze posouzení, zda je tato pohledávka sporná. Přezkum, zda uplatňovaná pohledávka existuje, proto nepatří mezi pravomoci soudu. Tato otázka má být vyjasněna v řízení o žalobě podané poskytovatelem úvěru podle článku 422 GPK v případě, že dlužník uplatní své právo podat odpor podle článku 414. Odvolací soud shledal, že rozhodnutí soudu prvního stupně zamítnout započtení části uplatňované hlavní pohledávky ze smlouvy o spotřebitelském úvěru, úročení a úroků z prodlení z důvodu neplatnosti ujednání o balíčku vedlejších služeb a plateb učiněných dlužníkem podle čl. 76 odst. 2 ZZD je nesprávné, protože překračuje jeho pravomoci přezkumu [při] vydání platebního rozkazu. Nároky na platbu hlavní pohledávky a úroků jsou co do jejich důvodu a výše v návrhu dostatečně konkretizovány, a není-li dána žádná podmínka čl. 411 odst. 2 bodu 1 až 3, jsou podmínky pro vydání platebního rozkazu podle 410 GPK splněny. Otázka, zda platební povinnost existuje v plném rozsahu, je předmětem přezkumu v případné následné žalobě na určení podle článku 422 GPK. [Opakování částek]
- 8 Z těchto důvodů SGS potvrdil opatření SRS ze dne 9. listopadu 2020 v části, jíž byl zamítnut návrh společnosti Profi Kredit na částku 1 765,61 BGN, sestávající z úhrady za balíček vedlejších plnění. V ostatním bylo opatření zrušeno a rozhodnuto následovně: „Vydává se *platební rozkaz podle článku 410 GPK ve prospěch společnosti Profi Kredit Bulgaria proti dlužníkovi na částku 417,97 BGN (rozdíl mezi plnou uplatňovanou částkou hlavní pohledávky ve výši 2035,34 BGN ze smlouvy o spotřebitelském úvěru ze dne 29. prosince 2020 a již přisouzené částky ve výši 1617,37 BGN), částku ve výši 550,56 BGN (rozdíl mezi celým uplatňovaným úročením za dobu od 11. července 2019 do 11. srpna 2020 ve výši 1160,46 BGN a již přisouzenou částkou ve výši 609,90 BGN) a částku ve výši 52,75 BGN (rozdíl mezi celými uplatňovanými úroky z prodlení za období od 12. dubna 2018 do 19. října 2020 ve výši 257,28 BGN a již přisouzenou částkou ve výši 204,53 BGN za období od 11. června 2019 do 19. října 2020), s*

připočtením zákonných úroků z hlavní pohledávky od 21. října 2020 do úplného zaplacení, jakož i dalších nákladů ve výši 96,38 BGN za uhrazený soudní poplatek a odměnu právního poradce“. Tímto nenapadnutelným usnesením vrátil odvolací soud řízení SRS s tím, že má být vydán platební rozkaz v souladu s tímto usnesením.

Hlavní argumenty účastníků původního řízení

- 9 Navrhovatelka požaduje vydání platebního rozkazu z důvodu platební pohledávky ze smlouvy o spotřebitelském úvěru. Vzhledem k tomu, že řízení o platebním rozkazu je až do jeho vydání vedeno bez účasti protistrany, nepředložil dlužník, který je spotřebitel, žádné písemné vyjádření. Odůvodnění soudních stupňů, které se věci zabývaly, se částečně liší, předně pokud jde o rozsah ochrany spotřebitele a specifitěji pokud jde o otázku, jak musí soud splnit svou povinnost neuplatnit důsledky zneužívajících ujednání.

Stručný popis odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 10 Ze skutkových okolností projednávané věci vyplývá následující: Byl podán návrh na vydání platebního rozkazu podle článku 410 GPK. Tohoto řízení se podle vnitrostátního práva až do vydání platebního rozkazu protistrana neúčastní. Předložený návrh směřuje na vydání platebního rozkazu (soudní opatření, jímž soud nařizuje, aby dlužník navrhovateli uhradil soudem uznané pohledávky) z důvodu pohledávek ze smlouvy o spotřebitelském úvěru. Všechny soudy příslušné ve věci vyjádřily důvodné podezření, že části nároků se zakládají na zneužívajících ujednáních, která zvyšují hodnotu pohledávek z úvěru. Podle údajů navrhovatelky provedl dlužník (spotřebitel) platby, které byly použity mimo jiné na úhradu pohledávek ze zneužívajících ujednání.
- 11 Jestliže – jak shledal SGS v jiných rozhodnutích – by platby ze zneužívajících ujednání podle čl. 19 odst. 6 ZPK neměly být započteny na nezaplacené součásti úvěrové smlouvy (hlavní pohledávka s úroky), tedy pokud by musel být proveden zápočet z úřední povinnosti, pokud smluvní ujednání, na jehož základě spotřebitel provedl platbu, bude kvalifikováno jako zneužívající, pak by při vydání soudního příkazu k platbě nebylo nezbytné, aby spotřebitel podal odpor podle článku 414 GPK resp. bylo provedeno řízení o žalobě, v němž může uplatnit své právo na započtení. Předkládající soud k tomu cituje body 1 a 2 výroku rozsudku Soudního dvora Evropské unie ve věci C-243/08.
- 12 Předkládající soud považuje za důležité zjistit, zda vnitrostátní soud, jestliže má v řízení bez účasti spotřebitele podezření, přezkoumá zneužívající povahu smluvního ujednání a má k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu, musí vydání platebního rozkazu podle článku 410 GPK **zamítnout v plném rozsahu** nebo **částečně** ve vztahu ke konkrétnímu smluvnímu ujednání, přičemž **z úřední povinnosti** přihlédně k **důsledkům** zneužívající povahy ujednání, pokud má informace o platbách založených na tomto ujednání, a zda je soud vázán

pokyny soudu vyššího stupně, které, ačkoliv smluvní ujednání hodnotí jako zneužívající, nařídí vydání platebního rozkazu podle článku 410 GPK, přičemž nezohlední část důsledků zneužívající povahy ujednání. Posledně jmenované souvisí se zaručením účinných prostředků nápravy pro spotřebitele, jelikož vnitrostátní právo připouští započtení pohledávek pouze v případě výkonu subjektivního práva a pouze výjimečně podle čl. 19 odst. 6 ZPK. Z tohoto důvodu: Pokud čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13/EHS ukládá soudu nepoužít v řízení bez účasti dlužníka z úřední povinnosti vůči spotřebiteli smluvní ujednání, u něhož má podezření na zneužívající povahu, neukládá mu však povinnost zcela, nýbrž jen částečně zamítnout vydání soudního rozhodnutí, jímž se nařizuje platba, musí pak soud, má-li informace o platbě spotřebitele zakládající se na zneužívajícím ujednání, přihlédnout z úřední povinnosti k důsledkům zneužívající povahy tohoto ujednání, přičemž vnitrostátní právo připouští příslušné použití čl. 19 odst. 6 ZPK ve spojení s čl. 76 odst. 2 ZZD a v podobných, jichž uváděných věcech se tak již stalo?

- 13 Je zapotřebí předložit žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, protože dosavadní judikatura Soudního dvora Evropské unie neobsahuje odpovědi na konkrétní položené otázky. Ze stávající a uvedené judikatury Soudního dvora jednoznačně nevyplývá, zda tento výklad zahrnuje uvedené otázky. Z těchto důvodů je nezbytné, aby předkládající soud požádal o rozhodnutí Soudního dvora na zde formulované předběžné otázky a na základě čl. 267 odst. 2 SFEU původní řízení pozastavil.